

117. De Wet opleggen betalingsregeling door de rechter: onduidelijkheid troef

MR. J.M. VELDHUIS

Sinds 2017 stelt het kabinet zich ten doel om problematische schulden van burgers te voorkomen.¹ Een nobel streven. Eén van de manieren om dit te bereiken, is volgens minister Weerwind voor Rechtsbescherming om de rechter de bevoegdheid te geven om betalingsregelingen op te leggen. Momenteel kan de rechter nog geen betalingsregeling opleggen. Art. 6:29 BW staat hieraan in de weg. Dit artikel bepaalt dat de schuldeiser toestemming moet geven aan de schuldenaar om het verschuldigde in gedeelten te voldoen.

Na een toezegging van voormalig minister Dekker voor Rechtsbescherming in juni 2021² ging op 22 juni 2022 eindelijk het wetsvoorstel Wet opleggen betalingsregeling door de rechter in consultatie.³ Het wetsvoorstel voegt een tweede lid aan art. 6:29 BW toe:

'2. In afwijking van het eerste lid kan de rechter, wanneer naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de schuldenaar kan worden gevergd dat hij een verschuldigde geldsom in een keer betaalt en de schuldeiser niet onevenredig wordt benadeeld, een betalingsregeling opleggen. De rechter stelt partijen vooraf in de gelegenheid zich over de regeling uit te laten.'

De door de rechter op te leggen betalingsregeling moet worden opgenomen in een vonnis.⁴

Het lange wachten is met dit wetsvoorstel niet beloond. Er zijn veel dingen nog niet duidelijk. In deze column bespreek ik twee belangrijke onduidelijkheden, te weten de reikwijdte van het wetsvoorstel en in welke concrete gevallen de rechter een betalingsregeling mag opleggen.

Reikwijdte

De reikwijdte van de regeling uit het wetsvoorstel is op twee onderdelen te ruim geformuleerd.

Ten eerste is de aanpak van problematische schulden enkel gericht op schulden van particulieren/burgers. Het wetsvoorstel moest erin voorzien dat passende betalings-

regelingen kunnen bijdragen aan het voorkomen *'dat mensen (verder) in de financiële problemen komen'*.⁵ Wat bevreemdt, is dat de bevoegdheid tot het opleggen van een betalingsregeling nu moet gaan gelden voor zowel vorderingen op burgers als vorderingen op bedrijven.⁶ Niet duidelijk is waar deze significante uitbreiding van de reikwijdte vandaan komt of op is gebaseerd.

Ten tweede ligt aan het wetsvoorstel de gedachte ten grondslag dat het groot aantal verstekzaken leidt tot hogere schulden. Als de gedaagde wel bij de kantonrechter verschijnt, dan is dat vaak om een betalingsregeling af te spreken. Als kantonrechters een betalingsregeling kunnen opleggen, dan leidt dat er naar verwachting toe dat meer schuldenaren op de rolzitting bij de kantonrechter zullen verschijnen.⁷ De bevoegdheid voor de rechters geldt in kantonzaken en in handelszaken (sector civiel).

Dit argument gaat alleen niet op voor procedures bij de sector civiel, omdat daar verplichte procesvertegenwoordiging geldt.⁸ De taak van een advocaat is om de belangen van zijn cliënt te vertegenwoordigen en als de cliënt baat heeft bij een betalingsregeling, dan zal de advocaat een voorstel voor een betalingsregeling doen. In die zin zal de nieuwe bevoegdheid van de rechter geen toegevoegde waarde hebben. De drempel om een advocaat in te schakelen, wordt er niet lager door. Hetzelfde geldt voor hoger beroep.⁹

Het ligt dan ook voor de hand om de bevoegdheid tot het opleggen van betalingsregelingen enkel toe te kennen aan

1 Regeerakkoord 2017-2021, *Vertrouwen in de toekomst*, p. 27.

2 Beleidsreactie Betalingsregelingen d.d. 18 juni 2021.

3 <https://www.internetconsultatie.nl/rechterlijkebetalingsregeling/b1>. De internetconsultatie sluit op 14 september 2022.

4 Dat de betalingsregeling in een vonnis wordt opgenomen en niet in een proces-verbaal blijkt uit p. 6 ('het dictum') en p. 7 ('dat het de nakoming van vonnissen kan bevorderen') Consultatieversie MvT.

5 Consultatieversie MvT, p. 2.

6 Consultatieversie MvT, p. 3.

7 Consultatieversie MvT, p. 2 en *Kamerstukken II 2021/22, 29279, 700*, p. 3.

8 Art. 79 lid 2 Rv.

9 Art. 6:29 lid 2 BW bevat geen beperking ten aanzien van en hoger beroep en de MvT rept enkel over eerste aanleg.

kantonrechters. Door deze bevoegdheid op te nemen bij de specifieke bepalingen voor kantonzaken in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering kan daarover geen discussie bestaan.

Wanneer bevoegdheid uitoefenen?

Een tweede cruciale onduidelijkheid betreft de vraag wanneer sprake is van een situatie waarin naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van een schuldenaar gevergd kan worden dat hij een vordering niet in één keer betaalt. Anders gezegd, in welke concrete gevallen mag de rechter een betalingsregeling opleggen?

Een betalingsregeling biedt alleen uitkomst bij beginnende schulden en tijdelijke betalingsonmacht. Ook moet de schuldeiser op termijn wel uitzicht hebben op betaling van de gehele vordering.¹⁰ Alleen in deze gevallen mag de rechter een betalingsregeling opleggen. Neem dit dan ook op in het nieuwe artikellid.

De vervolgvraag is wanneer sprake is van beginnende schulden en tijdelijke betalingsonmacht. En wat is een redelijke termijn waarbinnen de vordering moet zijn voldaan?

De wettekst en de memorie van toelichting zwijgen hierover. De memorie van toelichting komt niet verder dan de mysterieuze redenering dat de rechter een betalingsregeling kan opleggen *‘als hij de zaak op grond van de in de regeling opgenomen criteria geschikt acht’*. De rechter bepaalt dus zelf in zijn vonnis wat de voorwaarden zijn waaraan moet worden voldaan, wil hij gebruik kunnen maken van zijn bevoegdheid om een betalingsregeling op te leggen. Tja...

Dit zijn nog maar een paar onduidelijkheden. Het wetsvoorstel lijkt niet goed doordacht en het heeft er alles van weg dat het een spoedklus was. Kortom, er is werk aan de winkel.

Dit artikel is afgesloten op 11 augustus 2022.

Over de auteur

Mr. J.M. (Jeroen) Veldhuis

Advocaat bij Nexa Velo Advocaten in Utrecht.

¹⁰ Consultatieversie MvT, p. 3.